

door. Onder het morrelen met de sleutels keek hij haar na. Een trekje van tevredenheid kwam om zijn mond: hij, een jongen van achttien jaar, had een meisje van een en twintig ongelukkig gemaakt.

De volgende dagen, onder de thee, zag hij telkens de tranen in haar oogen komen, en eens liep ze plotseling de kamer uit. Het begon hem toen te vervelen. Hij zag ook medelijden met haar in de blikken van zijn zuster en dat ergerde hem; hij voelde zich belachelijk in haar tegenwoordigheid. Hij begreep het verdriet van Margreet in 't geheel niet meer; hij zei wel tegen zichzelf, dat al dat gegrien maar gekheid was en dat hij nooit gedacht had dat zij zulk een aanstellerig schepsel was, maar 't hielp niet.

Tenslotte herinnerde hij zich iets uit zijn boeken: dat alles op de wereld illusie is, liefde, vriendschap, alles. Zoo vaak had hij 't gelezen, nu pas begreep hij het. Nu vermeide hij er zich in, te denken, dat de liefde tusschen hem en Margreet wederzijds slechts droeve inbeelding was geweest. Den dag daarop keek hij Margreet bijna met medelijden aan en werd weer vriendelijk tegen haar.

Op zekeren morgen hield een van zijn leeraren, die in de examencommissie zitting had, hem staande, en waarschuwde hem vriendschappelijk. Thijs schrok er hevig van. De werkelijkheid van het examen drong nu pas tot hem door. Stond het zoo slecht met hem, dat hij er tegen werken moest? Hij werd wrevelig en driftig, smeed op zijn kamertje de studieboeken door elkaar, maar paste wel op, dat ze niet uit de banden konden springen. Och kom, zei hij toen, ze zouden hém niet laten zakken; hij was altijd een van de beste leerlingen geweest; maar, enfin, hij zou voor alle zekerheid nog een beetje werken.

Hij ging voor zijn boeken zitten en trachtte in die luchtige, achtelooze stemming te blijven en te doen, alsof de studie niet de moeite waard was om weezin of lust voor

te voelen. Maar de weezin was er erger dan ooit, en eindelijk moest hij zich bekenen, dat deze zelfs zoo groot was, dat hij geen kans zag hem te overwinnen. Toen wilde hij er de oorzaken van opsporen, er een interessante ontleding van geven: hoe kwam het nu eigenlijk dat hij geen zin in zijn werk had; wat was een mensch toch een wonderlijk wezen, onbegrijpelijk en samengesteld. Maar ook zoo kwam hij niet verder. Zijn stemming werd zoo prikkelbaar, dat hij geen opvallende geluiden meer verdragen kon. Toen de familie in de huiskamer beneden hem luidruchtig vroolijk werd, stampte hij woedend op den vloer en schreeuwde eischerig, dat men zich stil moest houden, maar toen hij bemerkte, dat men nu zijn best deed om zich te bedwingen ergerde hem dat evenzeer. Hij zat te trappelen van spijt en drift, en dacht er in ernst over al den boel neer te gooien, de deur uit te loopen en het examen maar te laten voor wat het was. Maar toen herinnerde hij zich den laatsten brief van zijn moeder, met het bericht dat er misschien een betrekking voor hem gevonden was in het dorp, en de blijdschap, die er uit sprak, dat ze hem spoedig weer bij zich zou hebben; zij onderstelde geen oogenblik dat hij niet slagen zou en niemand deed het. Hij zag zich voor de tweede maal in de hoogste klasse van een burgerschool, weer op de houten banken, zonder belangstelling voor de half of heel bekende dingen en hij werd bang, dat dan alle energie zou verdwijnen en hij een heel jaar lang zou treuzelen en daarna nog slechter examen doen. De noodzakelijkheid om nu op het oogenblik zelf aan te pakken stond onbedriegelijk op. Hij stopte de vingers in de ooren en las wat voor hem lag, vijfmaal, tienmaal, haastig achter elkaar, als een kind, dat zijn gebedje niet wil opzeggen en het dan eindelijk toch onverstaanbaar rabbelt. Maar zoo ontield hij niets. Toen spande hij zijn uiterste kracht in om elk woord apart en in zijn eigen beteekenis in zich op te nemen.